

The Primary Teachers' Views about Special Days and Weeks that are Celebrated or Commemorated in Life Sciences Course

Hanife Keskin

Dokuz Eylül University, Faculty of Education, Department of Elementary Education

Gülşah Kuru

Muş Alparslan University, Faculty of Education, Department of Elementary Education

Abstract

In the Life Science lesson program, human, biological, psychological, social and cultural aspects are taken as a whole and both subject and subject of change are accepted. This study aims that the primary teachers' views about special days and weeks that are celebrated or commemorated in Life Sciences course in primary schools have been determined. Phenomenon science model that one of the qualitative research methods are based on in the research. Content analysis method was used in the analysis of the data obtained from the research. In this research, it was determined that thirty classteachers participating in the research had never dealt with some special days and weeks and some special days and weeks had made same activities had been made in some special days and weeks. It was determined that all participants had needed special days and weeks in Social Study and Most classteachers had disqualified themselves. The classteachers who feel inadequate themselves indicated as insufficient time, incompatible dates, the excessive number of students and underprivileged schools.

Keywords: *life sciences lesson, curriculum, earnings, special days and weeks, teachers' opinions*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19, No 2, 2018
pp. 226-239
DOI: 10.17679/inuefd.342632

Received : 10.10.2017
Accepted : 24.06.2018

Suggested Citation

Keskin, H. & Kuru, G. (2018). The primary teachers' views about special days and weeks that are celebrated or commemorated in life sciences course, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(2), 226-239. DOI: 10.17679/inuefd.342632

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The general aim of the training is to ensure a successful adaptation to the child's environment. Primary school, which is the basic step of educational life, aims to provide basic knowledge, skills, values, behaviors and habits that should be possessed by the people living in the society. The content of this course is; play a major role in winning the most basic skills that will influence the child's development (Aladağ, 2016: 2). In the Life Science lesson program, human, biological, psychological, social and cultural aspects are taken as a whole and both subject and object of change are accepted. The Life Science lesson is a tutorial lesson that teaches the child how to pass on the daily life of the child who prepares the child for real life, and how to solve the problems that they face (Gündoğan & Güntekin, 2018). In the Life Science lesson program, various changes over time have been made in order to meet the needs. This course took place in 1926, 1936, 1948, 1968, 1998, 2005 and 2017 primary education programs (Öztürk & Kalafatçı, 2017). In relation to the application of the Life Science lesson teaching program, it is necessary for the teachers to perform in-class and out-of-class applications; (Ministry of National Education [MEB], 2015), it is necessary to take into account the cognitive, emotional and kinetic developments of the students and their individual differences, and to ensure that the connections between school and life are maintained while out-of-class practices are being carried out. According to the Regulation on Social Activities of Primary Education and Secondary Education Institutions of the Ministry of National Education, the days and weeks that can be celebrated or memorized in certain days and weeks in schools or institutions (MEB, 2005). The structure of the Life Science lesson curriculum and its appropriateness to the content of certain days and weeks determined the achievements of this interest reveals the importance of being taken careful in the life lesson course on certain days and weeks.

Purpose

The purpose of this research; is to determine the opinions of the classroom teachers regarding the specific day and week that is / is celebrated in the Life Science lesson.

In response to this general objective, the following questions were sought:

1. What kind of activities does the class teachers perform on the specific day and week in the direction of the Life Science lesson?
2. What are the opinions of the teachers about the extent to which the planning and implementation of the events organized on specific days and weeks are realized in the Life Science lesson?
3. What are the difficulties faced by 3rd grade teachers in the course of the Life Information lesson during certain days and weeks?
4. What are the suggestions for classroom teachers to work more efficiently and effectively on specific days and weeks in the Life Science lesson?

Method

This study is a qualitative study aimed at evaluating the opinions of classroom teachers regarding the studies conducted on specific days and weekly celebrations celebrated in the lesson of Life Science lesson. For this purpose, the study was designed as a qualitative research. Phenomenon science model that one of the qualitative research methods are based on in the research. Content analysis method was used in the analysis of the data obtained from the research.

Findings

The answers given by the participants to the questions were read, coded under related questions, and frequencies related to the codes were presented. From the answers of the participants, 3 expert opinions were consulted on the suitability of the generated codes. In the selection of the research group of the study, easily accessible sampling method was used. In the 2016-2017 school year, 30 primary teachers who work in different schools constitute the study group.

In this study, the data were obtained with the "semi-structured interview form". This interview form consists of two parts. The first part is about learning the personal information of the teachers. In the second part, it is examined how the teachers take place in the Life Science lesson on a certain day and week, the thoughts about the relationship between the life lesson lesson and the goals of the specific day and week, the difficulties that the teachers encounter during the practice and the purpose of certain days and weeks There are 4 questions to find out their opinions. In this research, it was determined that thirty primary teachers participating in the research had never dealt with some special days and weeks and some special days and weeks had made same activities had been made in some special days and weeks. It was determined that all of the participants need to address this particular day and week, they found that their applications were inadequate. The teachers who feel inadequate themselves indicated as insufficient time, incompatible dates, the excessive number of students and underprivileged schools. The most commonly used method was the narration method, while the least commonly used method was the one used in the lesson. the fact that the trips had been the closest of the teachers and that the two had been a permission problem for the schools and limited permissions for the schools; the financial means of the schools should be increased and the procedures should be alleviated.

Discussion & Conclusion

It was determined that most of the class teachers who had thought that the purposes of certain days and weeks are insufficient to be realized with the lesson of life lessons and that they did not take place, had worked in the Eastern and South Eastern provinces. When it was questioned for these reasons, it was determined that the teachers were not able to organize the activities that would contribute to the lessons due to the impossibilities, and that the parents were not warm to these applications. In this respect, it is necessary for the students to be educated to raise their parents. Participants who thought that these weeks were handled appropriately but the Life Science course was inadequate, stated that this course alone should not be considered enough but should be supported by other courses. It may be advisable to revisit these weeks in order to appropriately address the specific Day and Week, Life Information lesson, to plan more details in the program and to plan how to celebrate / memorize these lessons in the life lesson lesson, and to get help from other lessons in this regard.

Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde Kutlanan veya Anılan Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Görüşleri

Hanife Keskin

Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Gülşah Kuru

Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Öz

Hayat Bilgisi dersi programında insan; biyolojik, psikolojik, sosyal ve kültürel yönleriyle bütün olarak ele alınır ve değişimin hem öznesi hem nesnesi kabul edilir. Hayat Bilgisi dersi, yaşama paralel ve somut bir şekilde işlenen, çocuğun gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış, öğrencilerin iyi birer vatandaş ve etkin bireyler olarak yetişmesini sağlayan bir öğretim programıdır (Baysal, 2006). Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin, hayat bilgisi dersinde kutlanan/anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Bu çalışma nitel yaklaşımla gerçekleştirilmiş olup, araştırmada olgu bilim deseni esas alınmıştır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla elde edilmiş olup verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi; amaçların belirlenmesi, kavramların tanımlanması, analiz birimlerinin belirlenmesi, konuyla ilgili verilerin yerinin belirlenmesi, mantıksal yapının geliştirilip kodlama kategorilerinin belirlenmesi, sayma, yorumlama ve sonuçları yazma aşamalarından oluşan bir süreçtir (Büyüköztürk, K. Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017: 260). Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan 30 sınıf öğretmeninin de bazı belirli gün ve haftalara hiç değinmediği, üzerinde durdukları belirli gün ve haftalarda ise; aynı etkinlikleri yaptıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların hepsinin bu derste belirli gün ve haftalara değinilmesini gerekli gördüğü, yarısından fazlasının ise; yaptıkları uygulamaları yetersiz buldukları tespit edilmiştir. Uygulamaları yetersiz bulan ve bu ders ile belirli gün ve haftaların amaçlarının tam olarak gerçekleşmediğini düşünen öğretmenler, bunun sebeplerini: Zaman kısıtlılığı, programdaki kazanımların verilmiş tarihi ile ona uygun olarak kutlanabilecek anılabilecek belirli gün ve haftaların tarihlerinin uyumsuzluğu, öğrenci sayısının fazlalığı ve okulların imkânlarının kısıtlılığı olarak belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: *Hayat Bilgisi Dersi, Öğretim Programı, Kazanım, Belirli Gün ve Haftalar, Öğretmen Görüşleri.*

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
CİLT 19, SAYI 2, 2018
SS. 226-239
DOI: 10.17679/inuefd.342632

Gönderim Tarihi : 10.10.2017
Kabul Tarihi : 24.06.2018

Önerilen Atıf

Keskin, H. ve Kuru, G. (2018). Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde kutlanan veya anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşleri. *İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ*, 19(2), 226-239. DOI: 10.17679/inuefd.342632

GİRİŞ

Eğitimin genel amacı, çocuğun çevresine başarılı bir şekilde uyumunu sağlamaktır. Eğitim hayatının temel basamağı olan ilkokul, toplumda yaşayan bireylere sahip olması gereken temel bilgi, beceri, değer, davranış ve alışkanlıkları kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Hayat Bilgisi dersi, ilkokullarda öğrencilerin temel yaşam becerilerini kazanmalarını amaçlayan en önemli derslerden biridir (Aladağ, 2016: 2). Çocuğun, gelişimini etkileyecek olan en temel becerileri kazanmasında bu dersin hedeflerinin büyük rol oynayacağı düşünülmektedir (Uçuş Güldalı, 2017).

Çocuğun, çevresine kendisi için en iyi şekilde 'uyum' sağlaması eğitimin genel amacıdır. Çocuğun olumlu tutum ve davranışlar geliştirme sürecindeki ilk ders ise Hayat bilgisi dersidir. Bu dersin de önemli katkısıyla çocukta olumlu tutum ve davranışların gelişip gelişmediğini anlamanın bir yolunun onun dış ortamda karşılaştığı olaylara verdiği tepkileri incelemenin olacağı düşünülmektedir (Binbaşıoğlu, 2003).

Okullarda, çocuğun toplumsallaşmasını sağlayan, onun zihinsel, duygusal ve toplumsal yönlerden gelişmesine yardım eden ve davranışlarını düzenleyen bütün öğrenim tecrübeleri eğitim programı kavramı içerisine girmektedir. Bu nedenle, eğitim programı çocuğun okul veya okul dışındaki bütün öğretim tecrübelerini içeren bir kavramdır (Varış, 1994: 20).

Eğitim programı denilince akla yalnızca okul ortamı ve bu ortamda edinilen tecrübeler gelmemelidir. Çocuğun okul dışında karşılaştığı olayları idrak ettiği, bu olaylara karşı geliştirdiği tutum ve verdiği tepkiler de onun eğitiminde önemli yer taşır.

Hayat Bilgisi dersi, yaşama paralel ve somut bir şekilde işlenen, çocuğun gelişim özellikleri dikkate alınarak hazırlanmış, öğrencilerin iyi birer vatandaş ve etkin bireyler olarak yetişmesini sağlayan bir öğretim programıdır (Baysal, 2006).

Hayat Bilgisi Dersi öğretim programının uygulamasına ilişkin olarak öğretmenlerin sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalar yapmaları gerektiği, sınıf içi uygulamalarda öğretmenlerin; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel gelişimleri ile bireysel farklılıklarını dikkate alması ve sınıf dışı uygulamalar gerçekleştirilirken de okul ve yaşam arasındaki bağlantıyı sağlamaya özen göstermelerinin gerektiği açıklanmıştır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2015).

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde, belirli gün ve haftaların okul veya kurumlarda kutlanabilecek ya da anılabilecek gün ve haftalar olduğu belirtilmektedir (MEB, 2005). Gültekin (2007) belirli gün ve haftaları; öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerinin karşılanmasına, öğretim etkinliklerinin güncelleştirilmesine, çocukların eleştirel düşünmesine, duyarlılık geliştirmesine katkıda bulunan ve kapsamlı şekilde kutlanan gün ve haftalar olarak ifade etmiştir (Göçer, 2004; Akt.: Çevik, 2013: 5).

Okulun eğitsel işlevi artırılarak sosyal ve kültürel eğitime ağırlık vermek öğrencide davranış modelleri oluşturmanın en etkili yoludur. Ders dışı etkinliklerle öğrencilerin ifade ve beceri yönünden gelişme sağlamasına ortam oluşturmanın en etkili yolu ise öğrencilerin belirli gün ve haftalar etkinliklerinde görev almalarını sağlamaktır. Öğrenciler edindikleri davranışları sosyal aktivitelerde gösterme imkânı buldukça yeni davranışlar sergileme isteği artacaktır (Göçer, 2004; Akt.: Çevik, 2013: 25). Öğreneni harekete geçirecek uygulamaların olması, öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıması ve bu süreçte kararlar alması ulaşılmak istenen hedef için önem taşımaktadır (Ün Açıkgöz, 2014). Öğretmenin tavrı oldukça önemlidir. Öğretmen, belirli gün ve haftalarda öğrencilerinin kendilerini ifade etmesini sağlayıcı imkânlar yaratmalıdır. Öğrencilerin sürece aktif olarak katılacağı, hem eğlenip hem öğreneceği ortamlar oluşturmalıdır.

Ders dışı etkinlikler genel olarak üçe ayrılmaktadır. Bunlar: Formal eğitimi tamamlayan etkinlikler, ders dışı sosyal etkinlikler ve okul dışı etkinliklerdir. Belirli gün ve haftaların kutlanması, formal eğitimi tamamlayan etkinlikler içerisinde yer almaktadır (Köse, 2013).

Ders dışı faaliyetler içerisinde yer alan belirli gün ve haftaların ve bu haftalarda düzenlenebilecek etkinliklerin çocukların özgüvenlerinin gelişmesine, arkadaşlarıyla olan paylaşımlarının artmasına ve boş zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir. Belirli gün ve haftalar, ders kazanımları ile ilişki kurularak verildiği takdirde öğrencilerin aktif katılımıyla hedeflenen kazanımlara erişim sağlanmış olacaktır (Çevik, 2013). Hayat Bilgisi dersi öğretim programının yapısı ve bu derste hedeflenen kazanımların belirlenen bazı belirli gün ve haftaların içeriğine uygun oluşu, belirli gün ve haftaların hayat bilgisi dersinde dikkatle ele alınmasının önemini ortaya koymaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı 2009 yılı Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda Belirli Gün ve Haftalar şu şekilde yer almıştır:

1. Sınıf

İlköğretim Haftası (Okulların açıldığı ilk hafta), Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim), Dünya Çocuk Günü (Ekim ayının ilk pazartesi günü), 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım), Atatürk Haftası (10-16 Kasım), Öğretmenler Günü (24 Kasım), Orman Haftası (21-26 Mart), 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Trafik Haftası (Mayıs ayının ilk cumartesi günü ile başlayan hafta), Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü) 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı (MEB, 2009).

2 . Sınıf

İlköğretim Haftası (Okulların açıldığı ilk hafta), Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim), Dünya Çocuk Günü (Ekim ayının ilk pazartesi günü), 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım), Atatürk Haftası (10-16 Kasım), Öğretmenler Günü (24 Kasım), Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-16 Aralık), Orman Haftası (21-26 Mart), 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Trafik Haftası (Mayıs ayının ilk cumartesi günüyle başlayan hafta), Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü), 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı (MEB, 2009)

3. Sınıf

İlköğretim Haftası (Okulların açıldığı ilk hafta), Atatürk Haftası (10-16 Kasım), Öğretmenler Günü (24 Kasım), 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, İnsan Hakları Haftası (10 Aralık'tan itibaren bir hafta), Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının ikinci pazartesi günü başlayan hafta), Yeşilay Haftası (1-7 Mart), Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi günü başlayan hafta), Dünya Tiyatrolar Günü (27 Mart), 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Trafik Haftası (Mayıs ayının ilk cumartesi günüyle başlayan hafta), Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü), Müzeler Haftası (18-24 Mayıs), 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı, Çevre Koruma Haftası (Haziran ayının 2. pazartesi günü başlayan hafta) olarak belirtilmiştir (MEB, 2009).

2009 ve 2015 Hayat Bilgisi programları incelendiğinde: 2009 yılı programında 20 belirli gün ve hafta belirlendiği ve bunların sınıf düzeylerine göre hangilerinin işleneceğinin verildiği görülmektedir. Bu bağlamda 1. sınıflarda 12, 2. sınıflarda 13, 3. sınıflarda 15 belirli gün ve haftanın yer aldığı görülmektedir. 2015 programında ise belirli gün ve haftalarla ilgili olarak; "Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar" başlığı altında yer alan 6. maddede "Öğretmen, öğretim programında yer alan bazı kazanımları belirli gün ve haftalara denk gelen zaman dilimlerinde işlemelidir. Örneğin 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'na denk gelen gün ve haftada öğretmen, Hayat Bilgisi dersi 1. Sınıf Öğretim Programı "Ülkemi Seviyorum" ünitesi 1.5.5. kazanımı (Millî bayramlar ile ilgili etkinliklere katılır.) ile ilgili konuları işlemelidir." şeklinde bir açıklamanın verildiği tespit edilmiştir (Tay vd., 2015: 20).

Vizyonu: 'Temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, öz güveni yüksek, çevresi ve kendisiyle barışık, millî ve manevî değerleri içselleştirmiş bireyler yetiştirmek (MEB, 2015). ' olan Hayat Bilgisi dersi öğretim programı ve belirli gün ve haftaların amaçları incelendiğinde, belirli gün ve haftaların bu ders için oldukça önemli olduğu ve programda yer alan bazı 1.2. ve 3.sınıf kazanımlarıyla da oldukça ilişkili olduğu söylenebilir.

Literatür incelendiğinde, Belirli gün ve haftalarla ilgili çalışmalar (Bozak, Apaydın, & Demirtaş, 2012; Çubukçu, 2012; Yıldırım, 2010) yapılmasına rağmen; Hayat Bilgisi dersinde Belirli gün ve haftalara değinilmesi ile ilgili herhangi bir çalışmaya ulaşılamamıştır.

Bu araştırmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin, Hayat Bilgisi dersinde kutlanan/anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Sınıf öğretmenleri, Hayat Bilgisi dersi doğrultusunda hangi belirli gün ve haftalarda ne gibi etkinlikler yapmaktadır?
2. Hayat Bilgisi dersinde, belirli gün ve haftalarda düzenlenen etkinliklerin planlanması ve uygulanmasının ne ölçüde gerçekleştiğine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
3. Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersi kapsamında belirli gün ve haftaların işlenmesinde karşılaştığı zorluklar nelerdir?
4. Sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersinde belirli gün ve haftaların daha verimli ve etkin olarak işlenmesine yönelik önerileri nelerdir?

YÖNTEM

Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin Hayat Bilgisi dersinde kutlanan veya anılan belirli gün ve haftalara yönelik olarak yapılan çalışmalara ilişkin görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan nitel bir çalışmadır. Bu araştırmada olgu bilim deseni esas alınmış olup araştırmancının verileri yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla toplanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmancının çalışma grubunun seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi kullanılmıştır. 2016-2017 eğitim öğretim yılında farklı illerdeki okullarda görev yapan 30 sınıf öğretmeni araştırmancının çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu öğretmenler illere göre İzmir(9), Malatya (1), Adıyaman (2), Manisa (3), Adana (1), Şanlıurfa (2), Van (1), Düzce (1), Antalya (1), Konya(9) şeklinde dağılım göstermiştir.

Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları

<i>Cinsiyet</i>	f	%
Kadın	25	83,3
Erkek	5	16,7
Toplam	30	100

Tablo 2. Katılımcıların Görev Yaptıkları Okul Türüne Göre Dağılımları

<i>Okulun Türü</i>	f	%
Devlet Okulu	25	83,3
Özel Okul	5	16,7
Toplam	30	100

Tablo 3. Katılımcıların Mesleki Tecrübelerine Göre Dağılımları

<i>Mesleki Tecrübe</i>	f	%
1-5 yıl	7	23,3
6-10 yıl	3	10
11-15 yıl	4	13,3
16-20 yıl	5	16,7
21 yıl ve üzeri	11	36,7
Toplam	30	100

Tablo 4. Katılımcıların Mezun Oldukları Bölüme Göre Dağılımları

<i>Mezun Olunan Bölüm</i>	f	%
Sınıf Öğretmenliği	25	83,3
Diğer Fakülteler	4	13,4
Eğitim Fakültesi/Diğer Bölümler	1	3,3
Toplam	30	100

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler "yarı yapılandırılmış görüşme formu" ile elde edilmiştir. Bu görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm öğretmenlerin kişisel bilgilerini öğrenmeye yöneliktir. İkinci bölümde ise öğretmenlerin, Hayat Bilgisi dersinde belirli gün ve haftalara ne şekilde yer verdiğini, Hayat Bilgisi dersi ile belirli gün ve haftaların amaçları arasındaki ilişkiye yönelik düşüncelerini, öğretmenlerin uygulama sırasında karşılaştıkları zorlukları ve belirli gün ve haftaların amaçlarının bu ders ile daha iyi nasıl gerçekleştirilebileceğine ilişkin görüşlerini öğrenmek için 4 soru yer almaktadır. Soruların hazırlanma sürecinde 2 uzman görüşü alınmış olup çalışmaya dahil edilmeyen üç kişiyle görüşme yapılmış ve bu görüşmelerden alınan dönütler doğrultusunda nasıl bir yol izleneceği belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. Katılımcıların sorulara verdikleri cevaplar okunmuş, ilgili sorular altında kodlanarak ifade edilmiştir ve kodlara ilişkin frekanslar sunulmuştur. Katılımcıların verdiği cevaplardan hareketle oluşturulan kodların uygunluğuna ilişkin 3 uzman görüşüne başvurulmuştur ve görüşmelere ait doğrudan alıntılar verilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular alt amaçlar çerçevesinde tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

1. Hayat Bilgisi dersinin üniteleri/kazanımları doğrultusunda, hangi belirli gün ve haftalarda ne gibi etkinlikler yapmaktasınız?

Tablo 5. Sınıf Öğretmenlerinin Hayat Bilgisi Dersinde İşledikleri Belirli Gün ve Haftalar ve Uygulama Çalışmaları

<i>Belirli Gün ve Haftalar</i>	<i>Uygulama Çalışmaları</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
İlköğretim Haftası (Eylül ayının üçüncü haftası)	Pano Çalışması	14	46,7
	Değnilmiyor	11	36,7
	Anlatım	3	10,0
	Drama ve Eğitici Oyunlar	2	6,6
	Toplam	30	100,0
Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)	Değnilmiyor	7	23,4
	Pano Çalışması	6	20,0
	Anlatım	6	20,0
	Gezi	6	20,0
	Drama ve Eğitici Oyunlar	4	13,3
	Video Gösterimi	1	3,3
	Toplam	30	100,0
Dünya Çocuk Günü (Ekim ayının ilk pazartesi günü)	Değnilmiyor	10	33,3
	Anlatım	9	30,0
	Pano Çalışması	8	26,7
	Drama ve Eğitici Oyunlar	3	10,0
	Toplam	30	100,0
Milli Bayramlar	Anlatım	27	90,0
	Oratoryo Çalışması	2	6,7
	Drama ve Eğitici Oyunlar	1	3,3
	Toplam	30	100,0
Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım)	Pano Çalışması	10	33,3
	Anlatım	8	26,7
	Değnilmiyor	6	20,0
	Yardım Kampanyası Düzenleme	3	10,0
	Kollegyum (Uzman Görüşü)	2	6,7
	Drama ve Eğitici Oyunlar	1	3,3
	Toplam	30	100,0

Öğretmenler Günü (24 Kasım)	Pano Çalışması	13	43,4
	Değınılmıyor	12	40,0
	Drama ve Eğıtıcı Oyunlar	4	13,3
	Anlatım	1	3,3
	Toplam	30	100,0
Atatürk Haftası (10-16 Kasım)	Pano Çalışması	13	43,3
	Değınılmıyor	7	23,3
	Anlatım	5	16,7
	Gezi	2	6,7
	Oratoryo	2	6,7
	Drama ve Eğıtıcı Oyunlar	1	3,3
	Toplam	30	100,0
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası (10 Aralık haftası)	Anlatım	9	30,0
	Pano Çalışması	9	30,0
	Değınılmıyor	8	26,7
	Drama ve Eğıtıcı Oyunlar	3	10,0
	Video Gösterimi	1	13,3
	Toplam	30	100,0
Tutum-Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık)	Yerli Malı Kutlaması	16	53,3
	Anlatım	7	23,4
	Pano Çalışması	3	10,0
	Drama ve Eğıtıcı Oyunlar	2	6,7
	Proje Çalışması	1	3,3
	Video Gösterimi	1	3,3
	Toplam	30	100,0
Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının ikinci pazartesi günü)	Pano Çalışması	9	30,0
	Değınılmıyor	9	30,0
	Anlatım	8	26,7
	Video Gösterimi	3	10,0
	Drama ve Eğıtıcı Oyunlar	1	3,3
	Toplam	30	100,0
Yeşilay Haftası (Mart ayının ilk haftası)	Anlatım	11	36,7
	Pano Çalışması	10	33,3
	Değınılmıyor	5	16,7
	Video Gösterimi	4	13,3
	Toplam	30	100,0
Orman Haftası (21-26 Mart)	Değınılmıyor	9	30,0
	Gezi	9	30,0
	Pano Çalışması	7	23,3
	Anlatım	2	6,7
	Video Gösterimi	2	6,7
	Drama ve Eğıtıcı Oyunlar	1	3,3
	Toplam	30	100,0

Dünya Tiyatrolar Günü (21-27 Mart)	Değınilmıyor	17	56,6
	Gezi	5	16,7
	Anlatım	3	10,0
	Pano Çalışması	2	6,7
	Drama ve Eğıtcı Oyunlar	2	6,7
	Video Gösterimi	1	3,3
	Toplam	100	100,0
Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi günü)	Değınilmıyor	12	40,0
	Okuma Saati Uygulaması	6	20,0
	Gezi	5	16,7
	Pano Çalışması	4	13,3
	Anlatım	2	6,7
	Video Gösterimi	1	3,3
	Toplam	20	100,0
Trafik ve İlk Yardım Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)	Değınilmıyor	11	36,7
	Anlatım	5	16,7
	Pano Çalışması	5	16,7
	Kollegyum (Uzman Görüşü)	4	13,3
	Drama ve Eğıtcı Oyunlar	3	10,0
	Video Gösterimi	2	6,6
	Toplam	30	100,0
Anneler Günü (Mayıs ayının ikinci pazar günü)	Hediye Kartları Hazırlama	15	50,0
	Pano Çalışması	6	20,0
	Değınilmıyor	4	13,4
	Anlatım	3	10,0
	Video Gösterimi	1	3,3
	Drama ve Eğıtcı Oyunlar	1	3,3
	Toplam	30	100,0
Müzeler Haftası (18-24 Mayıs)	Değınilmıyor	16	53,3
	Gezi	9	30,0
	Anlatım	2	6,7
	Pano Çalışması	2	6,7
	Video Gösterimi	1	3,3
	Toplam	30	100,0
	Çevre Koruma Haftası (Haziranın ikinci haftası)	Değınilmıyor	12
Pano Çalışması		7	23,3
Anlatım		6	20,0
Gezi		3	10,0
Video Gösterimi		2	6,7
Toplam		30	100,0

Tablo 5'e göre 2009 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında yer alan 18 Belirli Gün ve Haftanın 8'inde (Hayvanları Koruma Günü, Dünya Çocuk Günü, Orman Haftası, Dünya Tiyatrolar Günü, Kütüphaneler Haftası, Trafik ve İlkyardım Haftası, Müzeler Haftası ve Çevre Koruma Haftası) sınıf öğretmenlerinin bu haftalara değinmeme oranının fazla olduğu tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin bu derste belirli gün ve haftalara yer verirken en çok anlatım yöntemini kullandığı ve hayat bilgisi dersinde öğrencilerine resim, şiir, yazı etkinlikleri yaptırıp sınıf panolarına astıkları tespit edilmiştir. Katılımcılar aynı zamanda, kullanım sıklığına göre sırasıyla: Gezi yöntemi, video gösterimi ve eğitici oyunlara yer verdiklerini belirtmişlerdir.

2. Belirli gün ve haftaların amaçlarının hayat bilgisi dersi ile gerçekleştiğine inanıyor musunuz?

Tablo 6. Hayat Bilgisi Dersinin Belirli Gün ve Haftaların Amaçlarını Gerçekleştirme Oranı

Amaca Uygunluk	f	%
Hayır	17	56,7
Evet	9	30,0
Kısmen	4	13,3
Toplam	30	100,0

Bu soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde Hayat Bilgisi dersi ile belirli gün ve haftaların amaçlarının gerçekleşme düzeyinin %56,7'lik oranla yetersiz bulunduğu tespit edilmiştir.

Devlet okullarında çalışan öğretmenler, bu yetersizliği şu cümlelerle ifade etmişlerdir:

'Gerçekleştiğine inanmıyorum. Yıllık planımızdaki kazanımların tarihleriyle bazı belirli gün ve haftaların tarihleri uygun değil, konular uyuşmuyor.' (Kadın-Van)

'İnanmıyorum. Hayat Bilgisi dersi konularıyla bütünleşmediğini düşünüyorum.' (Kadın-Manisa)

'İnanmıyorum Dersin ve etkinliklerin sadece sınıf içinde değil aynı zamanda sınıf dışında da etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi gerekiyor. Bu süreçte de prosedürlerin daha da hafifletilmesi, gerekli etkinliklerin yapılabilmesi için maddi konularda da destek verilmesi gerekiyor.' (Kadın-Düzce)

'Sadece hayat bilgisi dersi ile gerçekleşmez. Örneğin hayvanları koruma günü veya haftasında beden eğitimi dersinde sınıfça dışarı çıkılıp çevremizdeki sokak hayvanlarına kuru mama dağıtabiliriz.' (Erkek-İzmir)

'Eskiden daha fazla amaçlarla örtüşüyordu. Şuanda tam anlamıyla bir birliktelik yok.' (Kadın-İzmir)

Özel okulda çalışan 5 sınıf öğretmeninden yalnızca biri yapılan uygulamaları yetersiz bulup bu yetersizliği şu cümlelerle ifade etmiştir:

'Program yapısı belirli gün ve haftalara uygun. Ancak amaçlar gerçekleşmiyor, zaman ve imkânlar zorlanmalı.' (Kadın-Konya)

%13,3'lük oranla belirli gün ve haftaların amaçlarının bu ders ile kısmen gerçekleştiğini düşünen sınıf öğretmenleri ise; bu durumu şu şekilde ifade etmişlerdir:

'Tam olarak değil. Okul dışı gezi, uygulama vb. etkinlikler çoğaltılarak daha etkili olabilir.' (Erkek-Konya)

'Yeterli değil, daha fazla görsel gerekli.' (Malatya-Kadın)

'Kısmen inanıyorum çünkü bu bütün günlerin amaçları tek bir derste toplanamaz.' (Kadın-Şanlıurfa)

'Sadece hayat bilgisi dersi ile gerçekleşmez. Örneğin hayvanları koruma günü veya haftasında beden eğitimi dersinde sınıfça dışarı çıkılıp çevremizdeki sokak hayvanlarına kuru mama dağıtabiliriz.' (Erkek-İzmir)

3. Hayat Bilgisi dersi kapsamında belirli gün ve haftalara değinirken karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

Tablo 7. Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Zorluklar

Karşılaşılan Zorluklar	f	%
Okulların imkânlarının kısıtlılığı	14	46,7
Ders kitaplarının bu haftaları dikkate alarak düzenlenmemesi	6	20,0
Okul dışı uygulamalar için izin problemi	4	13,3
Sınıfların kalabalık oluşu	3	10,0
Zaman problemi	3	10,0
Toplam	30	100,0

Tablo 7’de belirtildiği gibi katılımcıların çoğunlukla; okulların imkânlarının kısıtlılığı, ders kitaplarının bu haftaları dikkate alarak düzenlenmemesi, diğer derslerle ilişki kurmada zorluk yaşanması gibi konularda sorun yaşadıkları görülmektedir. Katılımcılar aynı zamanda; okul dışı uygulamalar için izin almakta güçlük çekme, sınıfların kalabalık oluşu ve zaman problemi konularında da zorlandıklarını ifade etmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğu okullarının imkânlarının kısıtlılığından yakınmaktadır. Bu konuyla ilgili verilen bir cevap şu şekildedir:

‘Özellikle köy okullarında sınıf içi donanımlar yeterli olmadığından işimiz daha zor hale geliyor ve vermek istediklerimizi tam anlamıyla veremiyoruz. Bazı okullardaki sosyal bilimler sınıfı, ekoloji sınıfı, projeksiyon ve akıllı tahta gibi imkanlar göz önüne alındığında fırsat eşitliği de minimuma iniyor.’ (Kadın-Van)

Sınıf öğretmenlerinin en çok dile getirdiği bir başka sorun ise ders kitaplarının bu haftaları dikkate alarak düzenlenmemesidir. Bu konuyla ilgili olarak verilen cevaplar şu şekildedir:

‘Hayat bilgisi kitaplarının içeriklerinin eksik olduğunu düşünüyorum. Belirli gün ve haftalar ile ilgili daha çok yazı, şiir ve görsel olmalı.’ (Kadın-Konya)

‘Ders kitaplarında konu içlerinde yer olmadığı için sadece bazı haftalara değinilebiliyor. Ayrıntılı işlenemiyor.’ (Kadın-İzmir)

Katılımcılar okul dışı uygulamalar için izin problemi, sınıfların kalabalık oluşu ve zaman problemi başlıkları altındaki şikâyetlerini ise şu şekilde dile getirmişlerdir:

‘Gezilere götürme konusunda izin problemi yaşamaktayız. Bu konudaki prosedürler hafifletilmeli diye düşünüyorum. Örneğin: Sözel olarak ne kadar anlattıysan anlat çocuk tiyatroya, müzeye hiç gitmemişse dünya tiyatrolar gününün ve müzeler haftasının önemini ne kadar anlayabilir ki!’ (Kadın-İzmir)

‘Sınıf mevcutlarının kalabalık oluşu çeşitli etkinliklerin yapılmasını güçleştiriyor.’ (Kadın-Manisa)

‘Hayat bilgisi ders saatini yeterli bulmuyorum. Bu etkinlikler için ayrıca bir ders saati olsa belirli gün ve haftalara daha iyi değinilebilir ve daha kalıcı öğrenmeler gerçekleşir.’ (Konya-Kadın)

4)Belirli gün ve haftalar ile ilgili çalışmaların hayat bilgisi dersinde daha etkin ve verimli olarak gerçekleştirilebilmesine ilişkin önerileriniz nelerdir?

Katılımcılar, bu dersin daha etkin ve verimli olarak işlenmesine ilişkin önerilerini şu sözlerle dile getirmişlerdir:

‘Sınıf ortamı kalabalığı, zaman problemi gibi olumsuz durumların önüne geçilmelidir. Devlet teşviği yapılmalı, imkânları yetersiz okulların imkânları artırılmalıdır.’ (Kadın-Adana)’

‘Güncel hayatla ilişkilendirilerek gerçekleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Farklı etkinliklerle renklendirilerek kalıcılığı sağlanabilir. Videolar izlettirilip resim yaptırılabilir. Drama yaptırılarak öğrenciler bizzat yaşayarak öğrenme fırsatı elde edebilirler. Ya da diğer derslerle ilişkilendirilebilir. Örneğin afet eğitimi ile ilgili Türkçe dersinde şiir okutturulabilir, görsel sanatlarda resim yaptırılabilir, oyun ve fiziki etkinlikler dersinde tatbikat yaptırılabilir.’ (Kadın-Şanlıurfa)

‘Disiplinler arası yaklaşımla işlenerek daha kalıcı ve renkli hale getirilebilir. Velilerin katılımı da sağlanabilir.’ (Erkek-Adıyaman)

‘Derste kaynaklara bağlı kalmak körelme yaratabilir; sınırları daraltmak ve kalıplaştırmaktan kurtulmak için yaratıcı drama ve müziğin gücü keşfedilmeli.’ (Kadın-Antalya)

‘Ders programının içerisinde yer alır ise; zamana yayılmış olur. Şuanda ki programda bazı günlerin kutlama etkinlikleri aksamalara sebep oluyor.’ (Kadın-Konya)

‘Bu ders saatinde daha fazla serbest zaman etkinlikleri yapılarak öğrencilerin etkinlikleri görerek, yaparak-yaşayarak öğrenmenin daha kalıcı bilinç ve eğitim sağlayacağı kanaatindeyim.’ (Erkek-İzmir)

‘Yerel yönetimlerin materyal, ulaşım, gösteri yeri ve eleman desteği azami ölçüde sağlanırsa yapılan etkinlikler çok daha verimli geçer, kalıcı olur.’ (Kadın- İzmir)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, farklı illerde görev yapan küçük bir grup üzerinde yürütülmüş olmasına rağmen sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersinde belirli gün ve haftalara nasıl yer verdiklerini, belirli gün ve haftaların amaçları ile hayat bilgisi dersinin amaçlarının uygun olup olmadığı, sınıf öğretmenlerinin bu ders kapsamında belirli gün ve haftaların işlenmesinde karşılaştıkları zorlukları ve belirli gün ve haftaların daha verimli ve etkin olarak işlenmesine yönelik önerilerini ortaya koymayı amaç edinmiştir.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, 2009 programında yer alan 20 belirli gün ve haftadan 8'ine değinilmeme oranının fazla olması ve öğretmenlerin bu durumu, ders kitaplarında bu haftaların yer almaması ile programdaki kazanımların verilmiş tarihiyle ona uygun değinilebilecek belirli gün ve haftaların tarihlerinin uyumsuzluğu olarak açıklamaları, bu durumun gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Özellikle 1.sınıf öğretmenlerinin bu durumdan yakındığı dikkat çekmektedir. Ders kitapları ve öğretmenlerin ünitelendirilmiş yıllık planları incelendiğinde, 1.sınıflarda 2015, 2. ve 3.sınıflarda ise; 2009 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programının kullanıldığı tespit edilmiştir.

Belirli gün ve haftaların bir kısmının üzerinde hiç durulmaması, yeni programda belirli gün ve haftaların ayrı ayrı açıklanmayıp yeri geldiğinde üzerinde durulması gerektiğinin belirtilmesi ile açıklanabilir. Belirli gün ve haftalar, hayat bilgisi dersinin önemli bir parçasıdır ve programda belirli gün ve haftalara daha çok yer verilmesi gerekmektedir. Çubukçu (2012) tarafından yapılan: 'İlköğretim Öğrencilerinin Karakter Eğitimi Sürecinde Örtük Programın Etkisi' adlı çalışmada, ilköğretim programlarının değerlere yer verdiği ve değerlerin kazanılması, içselleşmesi sürecinde; sosyal ve kültürel etkinlikler, serbest zaman etkinlikleri ve sportif etkinlikler, belirli gün ve haftaların kutlanması, sosyal kulüp çalışmaları gibi örtük programı destekleyici etkinliklerin önemli bir yer tuttuğu ve ilköğretim öğrencilerinin değerleri içselleştirebilmeleri ve uygulayabilmeleri açısından güçlü bir değer kazandırma aracı olarak görüldüğü sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin belirli gün ve haftalara hayat bilgisi dersinde değinirken en çok kullanılan yöntemin anlatım yöntemi olup en az kullanılan yöntemin ise; gezi olması ve öğretmenlerin en çok yakındığı durumlardan ikisinin okulların imkânlarının kısıtlılığı ile okul dışı uygulamalar için izin problemi olması, okulların maddi imkânlarının artırılması ve gerekli önlemlerin alınarak okul dışı uygulamalara, gezilere teşviğın sağlanması gerektiğini gösterdiği düşünülmektedir.

Belirli gün ve haftaların amaçlarının hayat bilgisi dersi ile gerçekleşmesini yetersiz bulan ve gerçekleşmediğini düşünen sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun Doğu ve Güney Doğu illerinde görev yaptıkları tespit edilmiştir. Bunun sebepleri sorgulandığında öğretmenlerin, imkânsızlıklardan dolayı derse katkı sağlayacak etkinlikler, geziler düzenlenememesinden, velilerin bu uygulamalara sıcak bakmamasından yakındıkları tespit edilmiştir. Bu konuda öğrencileri, velileri bilinçlendirici eğitimlerin verilmesi gerekliliğini ortaya çıkmaktadır. Bozak, Apaydın ve Demirtaş (2012) tarafından, 2010-2011 eğitim-öğretim döneminde yapılan: 'Serbest Etkinlik Dersinin Etkililiğinin Denetmen, Yönetici ve Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi' adlı çalışmada da belirli gün ve haftaların da içinde yer aldığı serbest etkinlik dersinin içeriği hakkında öğretmenlerin yeterli bilgi sahibi olmadığı, fiziksel ortamın ve alt yapının eksik olduğu, denetmenlerin, yöneticilerin ve öğretmenlerin bu konu ile ilgili bilgi eksikliklerinin bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Çubukçu (2012) tarafından yapılan: 'İlköğretim Öğrencilerinin Karakter Eğitimi Sürecinde Örtük Programın Etkisi' adlı çalışmada, ilköğretim programlarının değerlere yer verdiği ve değerlerin kazanılması, içselleşmesi sürecinde; sosyal ve kültürel etkinlikler, serbest zaman etkinlikleri ve sportif etkinlikler, belirli gün ve haftaların kutlanması, sosyal kulüp çalışmaları gibi örtük programı destekleyici etkinliklerin önemli bir yer tuttuğu ve ilköğretim öğrencilerinin değerleri içselleştirebilmeleri ve uygulayabilmeleri açısından güçlü bir değer kazandırma aracı olarak görüldüğü sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu çalışmada ise öğretmenler, hayat bilgisi dersinde belirli gün ve haftalara değinilmesini ve bu haftalara yönelik etkinliklerin düzenlenmesini öğrenciler için gerekli görürken ulaşılmak istenen amaçların gerçekleşme düzeyinin hayat bilgisi dersi öğretim programı çerçevesinde yetersiz olduğuna inanmaktadırlar. Okulların şartları iyileştirilmeli, ders uygulaması olarak, ilgili belirli gün ve haftalara uygun çeşitli gezi ve incelemeler yapılabilmesi için gerekli önlemler alınarak bu konuda teşvik sağlanmalıdır. Bu haftaların, amaca uygun işlendiğini ancak Hayat Bilgisi dersinin yetersiz kaldığını düşünen katılımcılar, bu dersi tek başına yeterli görmeyip diğer derslerle desteklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Belirli Gün ve Haftalara, Hayat Bilgisi dersinde amaca uygun bir şekilde değinmek için bu haftaların yeniden gözden geçirilmesi, programda daha ayrıntılı yer alıp bu haftaların hayat bilgisi dersinde en iyi şekilde nasıl kutlanacağı/anılacağına planlanması ve bu konuda diğer derslerden de yardım alınması önerilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Aladağ, S. (2016). Hayat bilgisi: tanımı, amacı ve doğası. S. Güven& S.Kaymakçı (Ed.), *Hayat bilgisi öğretimi* (ss. 2-19). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Baysal, N. Z. (2006). Hayat bilgisi: toplumsal ve doğal yaşama bütüncül bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım* (ss.1-19). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bozak, A. vd. (2012). The evaluation of the views of supervisors, administrators, and teachers on the effectiveness of leisure activities lessons. *İlköğretim Online Dergisi*, 11(2), 520-529.
- Büyüköztürk, Ş., K.Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çevik, H. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretim okullarında kutlanan/anılan belirli gün ve haftalara ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çubukçu, Z. (2012). İlköğretim öğrencilerinin karakter eğitimi sürecinde örtük programın etkisi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 1513-1534.
- Göçer, A. (2004). Türkçe öğretimine bir uygulama sahası olarak belirli günler ve haftaların kutlama etkinlikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 162.
- Gültekin, M. (2007). İlköğretim öğretmenlerinin ilköğretimde kutlanan belirli gün ve haftaların gerekliliği ve işe vurukluğu konusundaki görüşleri: (Eskişehir ili örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 174, 72-87.
- Gündoğan, A. ve Gültekin, M. (2018). İlkokul 3. sınıf öğrencilerinin hayat bilgisi dersi "okul heyecanı" temasındaki kavramlara ilişkin bilişsel yapıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 65, 233-247.
- Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2 (2), 336-353
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). *Hayat bilgisi programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2009). *Hayat bilgisi programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). *Hayat bilgisi programı*. Ankara: Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Öztürk, T. ve Kalafatçı, Ö. (2017). Hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi, *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 102-123.
- Tay, B. vd. (2015). 2009 ve 2015 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması, *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 341-374.
- Uçuş Güldalı, Ş. (2017). 2009 ve 2017 Hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması, *Türk Akademik Yayınlar Dergisi*, 1(1), 76-98.
- Ün Açıkgöz, K. (2014). *Aktif öğrenme*. (13.Baskı), İzmir: Biliş Yayıncılık.
- Varış, F. (1994). *Program geliştirme*. (5.Baskı), Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Yıldırım, N. (2010). The views of students and education staff about social activities intended for students who receive education in rural areas and evaluation of the students in terms of self-esteem, *İlköğretim Online Dergisi*, 9(3), 1080-1091.

İletişim/Correspondence

Dr. Öğretim Üyesi Hanife KESKİN

hanife.keskin@deu.edu.tr

Arş. Gör. Gülşah KURU

g.kuru@alparslan.edu.tr